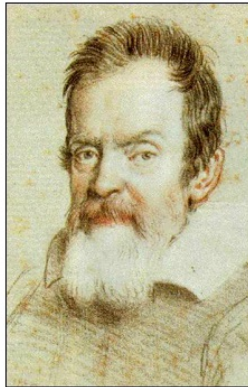

RENESANSA - slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, književnost

Kdo so bili naročniki umetniških mojstrov tistega časa?

Med 13. in 17. stoletjem je v Firencah živela izjemno bogata **rodbina Medičejcev**, po mnenju nekaterih zgodovinarjev celo najbogatejša družina v Evropi tistega časa. Iz rodbine Medičejcev izhajajo nekateri najpomembnejši firenški, kasneje tudi francoski in angleški politični vodje in kar trije papeži. S svojo izjemno politično močjo in ugledom so Medičejci omogočili razcvet humanistične miselnosti in pripeljali do rojstva renesančne umetnosti v Firencah. Še danes je v Firencah in njihovi okolici mogoče občudovati številne renesančne umetniške in arhitekturne dosežke, ki so nastali po naročilu različnih pripadnikov njihove družine: rekonstrukcijo bazilike San Lorenzo, Muzej Uffizi, vrtove Boboli, trdnjavo Belvedere in trg Medici v Firencah. Bili so vneti zbiratelji umetnin in podpirali delo nekaterih najslavnejših humanističnih mislecev in renesančnih umetnikov, kot so Galileo Galilei, Leonardo da Vinci, Michelangelo, Donatello, Raphael, Vasari itn., ki so s svojimi umetninami poskrbeli za bogato in čudovito opremljenost notranjosti in okolice medičejških palač.

Galileo Galilei je bil učitelj večih generacij otrok Medičejcev

Največja podpornika renesančnih umetnikov sta bila Cosimo in Lorenzo Medici

Eden najlepših in najstarejših umetnostnih muzejev na svetu – Uffizi

Grbi bogatih družin, ki so podpirale renesančne umetnike

Este (Ferrara)

Sforza (Milano)

Visconti (Pisa)

Pomembni naročniki umetniških stvaritev so bili tudi visoki cerkveni dostojanstveniki.

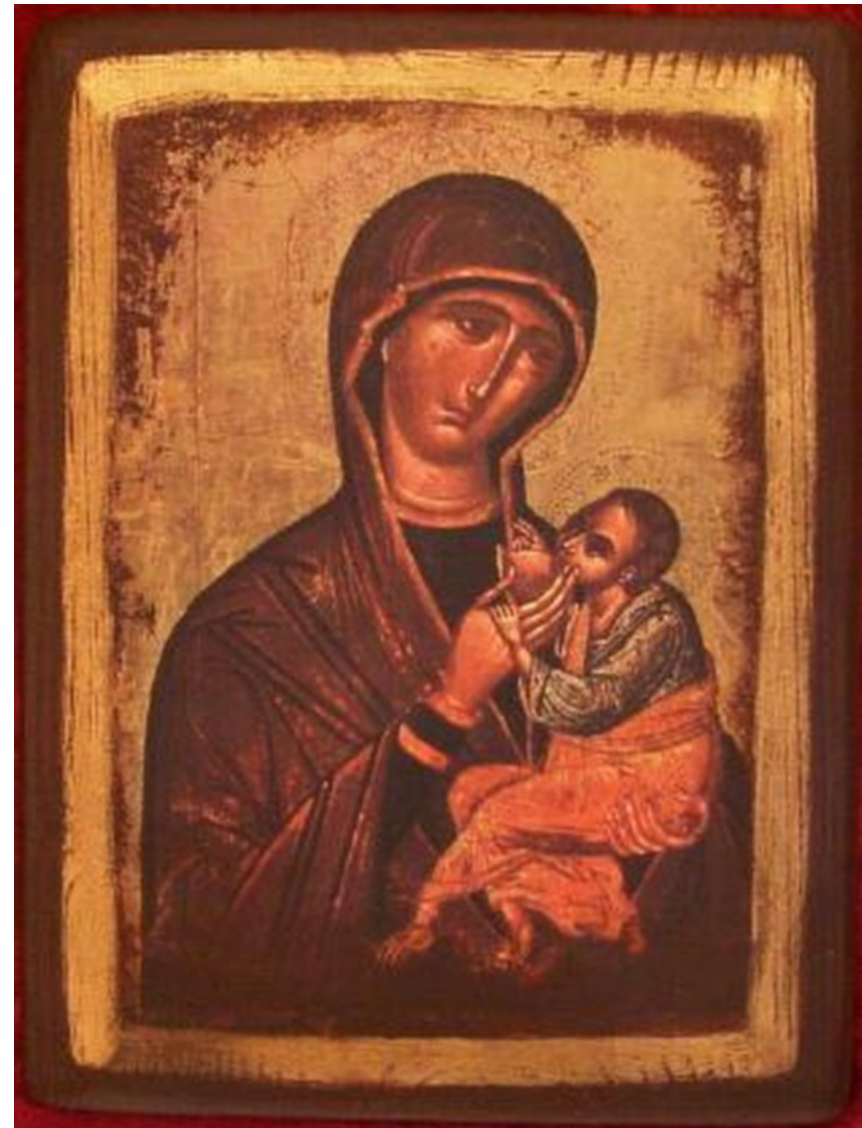
SLIKARSTVO

PRIMERJAVA:

RENESANSA

SREDNJI VEK

SLIKARSTVO - Leonardo da Vinci se ni ukvarjal samo s slikarstvom

● *Mona Lisa*

Mona Lisa, ki jo je med leti 1503 in 1507 z oljnimi barvami naslikal na topolov les, predstavlja enega najslavnejših Leonardovih mojstrov in s katero je postavil nova merila slikarski portretni umetnosti. Skrivnostnega portreta nikoli ni skušal prodati. Nekateri mislijo, da zato, ker ga nikoli ni povsem dokončal, drugi pa, da zato, ker mu je slika preveč prirasla k srcu.

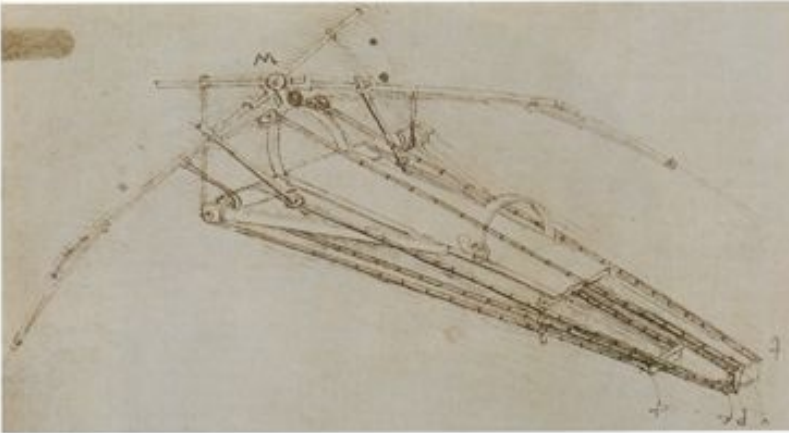
● *Zadnja večerja*

Z Zadnjo večerjo, ki je nastala v Milanu med leti 1495 in 1498, je Leonardo tradicionalno temo, kako Kristus še zadnjič pred ujetništvom in smrtjo večerja s svojimi učenci predstavil na popolnoma nov način. Slika odlično prikazuje reakcijo vsakega izmed apostolov na Jezusove besede, da jih bo eden izmed njih izdal. Osebe na sliki so razdeljene v pet piramid: štiri skupine po trije apostoli in Jezus z razširjenimi rokami v sredi. Slika nedvomno predstavlja tudi eno najpogosteje posnemanih religioznih slik vseh časov.

Leonardo:
Zadnja večerja,
1495-1498,
S.ta Maria delle
Grazie, Milano

Leonardo da Vinci - proučuje naravo in človeško telo

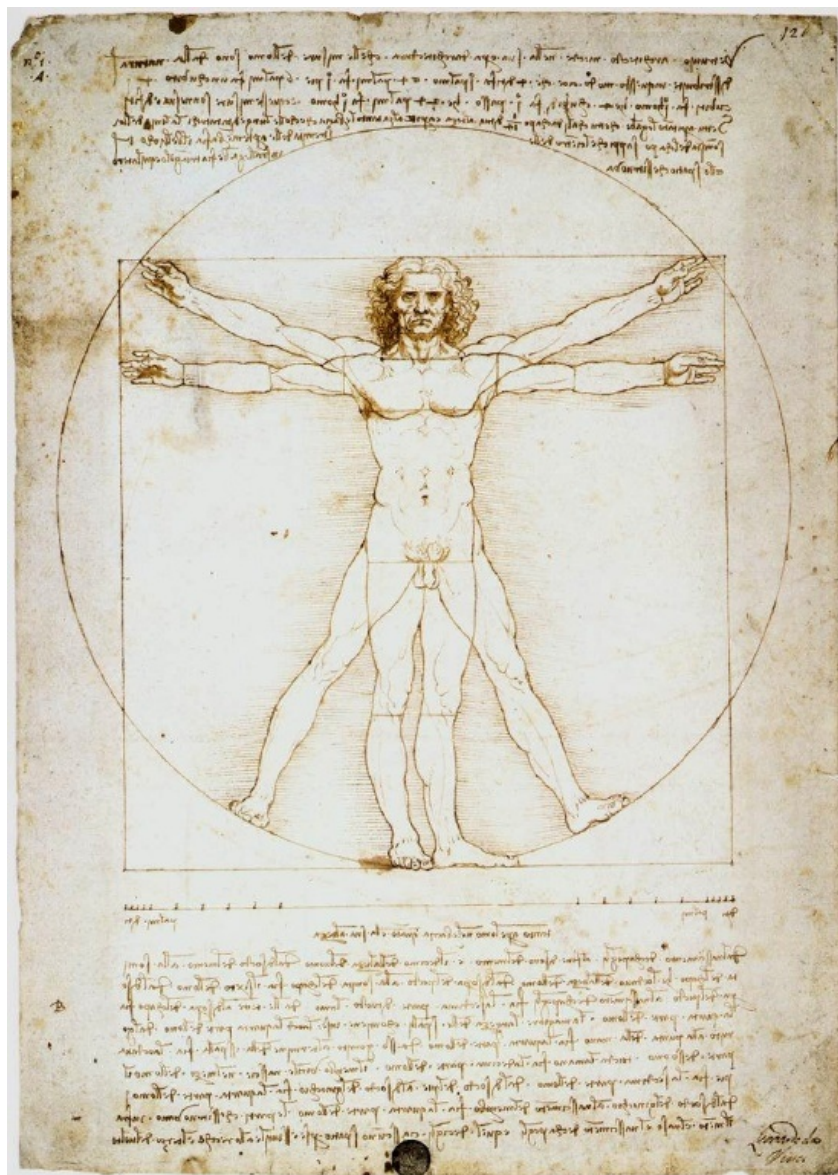

**Raziskoval je možnost,
kako izdelati umetnega
ptiča - nekakšno letalo.**

**Bojni voz z rotirajočo bojno
glavo.**

Leonardo da Vinci

Rimski arhitekt Vitruvij (1. stol. p.n.š). Je avtor teorije o idealnih človeških razmerjih, ki je razložena s pomočjo kvadrata v razmerju do kroga. Popek predstavlja središče krožnice in kvadrata.

Leonardo: Študija človeških proporcij po Vitruvijem, 1490

MICHELANGELO BUONARROTTI - kipar, slikar in arhitekt

● *David*

Marmornat kip golega svetopisemskega Davida tik pred bojem z Goljatom ponazarja mir in zbranost ter uteleša mladeničev pogum in odločnost. Kip, ki ga je med leti 1501 – 1504 izklesal iz enega samega, 4 metre visokega kosa marmorja, predstavlja eno največjih Michelangelovih mojstrov.

● *Pieta*

Z znamenitim kipom Pieta iz leta 1499 – kipom Marije, ki v rokah drži truplo sina je uspel ponazoriti popolno lepoto, vdanost v usodo, melanholijo in prisrčnost.

● *Mojzes*

Veličasten kip Mojzesa krasi grobnico papeža Julija II.

Sikstinska kapela

Po naročilu papeža Julija II. je leta 1508 pričel s poslikavo stropa Sikstinske kapele v Vatikanu in na površini 40x13 metrov upodobil 343 veličastnih figur. Osrednji del cikla stropnih fresk predstavlja devet svetopisemskih zgodb iz zgodovine stvarjenja: Bog loči svetlobo od teme, Stvarjenje sonca in drugih nebesnih teles, Ločitev zemlje od vode, Stvarjenje Adama, Stvarjenje Eve, Izvirni greh in izgon iz Raja, Noetova daritev, Vesoljni potop in Noe se opijani.

Michelangelo:
Pietà
(t.i. Rimska
Pietà),
1498-1499,
C. sv. Petra, Rim

Michelangelo: Mojzes, 1513-1516,
Nagrobnik papeža Julija II.,
S. Pietro in Vincoli, Rim

Michelangelo:
Prizori in osebe iz Stare
Zaveze- Geneze -
poslikava stropa
1508-1512;
Zadnja sodba – poslikava
oltarne stene; 1536-1541,
Sikstinska kapela, Rim

Michelangelo: C. sv. Petra, 1546-1564, Rim

Rafael

**Freska se nahaja
v papeževi knjižnici
v Vatikanu.**

1. Apolon

2. Alkibiad ali Aleksander

16. Telauges

3. Sokrat

4. Platon (Leonardo)

18. Aveores

5. Aristotel

8. Rafael

9. Ptolomej

10. Zoroaster

11. Evklid (Bramante)

12. Diogen

15. Rovere

17. Pitagora

19. Epikur

ARHITEKTURA

Filippo Brunelleschi: Kupola stolnice Santa Maria del Fiore,
1420-1428, Firenze

Kupolo so postavili na staro gotsko katedralo iz 13. stoletja.

Po antične zgledu se v arhitekturi uveljavijo stebri, slavloloki in geometrijska skladnost.

Albrecht Durer

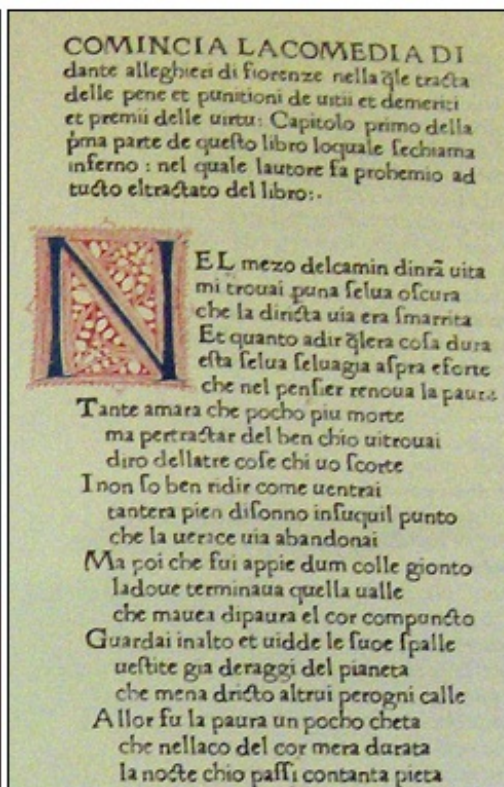
AVTOPORTRET, 1498

KNJIŽEVNOST

Renesančna književnost se je razvijala v tesni povezavi z razvojem humanizma. V veliki meri je na njen razvoj vplival razvoj tiska, ki je omogočil množične izdaje literarnih del. Avtorji so vse pogosteje pisali v domačem jeziku, s čimer se je močno razširil krog bralcev in pospešilo širjenje humanističnih idej med ljudi. Kljub temu, da so renesančni književniki na nek način še vedno ohranjali srednjeveško tradicijo, so v svoja dela vpletali antično besedno umetnost in humanistične ideje. Med najpomembnejše renesančne književnike sodijo: **Dante Alighieri, Francesco Petrarca, Giovanni Boccaccio, Miguel de Cervantes, William Shakespeare** itn. Njihova dela večinoma opisujejo razmere v tedanji družbi.

Dante Alighieri

Prva tiskana izdaja Božanske komedije iz leta 1472

● Božanska komedija

Michelanova freska, ki prikazuje Danteja, ki se nahaja pred vrati pekla in v rokah drži Božansko komedio

Dante je bil med prvimi, ki je uporabljal sonetno pesniško obliko.

FRANCESCO PETRARCA

Francesco Petrarca

- Kaj je sonet?

Ena prvih izdaj Petrarčkove pesniške zbirke Canzoniere. Sestavlja jo 366 pesmi, kar 317 izmed njih je sonetov.

● Laura de Noves

Sonet je pesniška oblika italijanskega izvora. Sestavlja jo štirinajstih verzov, običajno enajstercev v dveh štirivrstičnih in dveh trivrstičnih kiticah.

Giovanni Boccaccio

Najbolj znano delo italijanskega renesančnega pisatelja **Giovannia Boccaccia (1313 – 1375)** je zbirka stotih novel, imenovana **Dekameron**, ki predstavlja prvo veliko delo italijanske pripovedne proze. Kljub temu, da so novele obstajale že v srednjem veku, Boccaccio danes velja za utemeljitelja novele, saj se šele od njegovega časa naprej novelo obravnavava kot krajše pripovedno literarno delo. Z delom, ki je bilo prevedeno v številne evropske jezike, je Boccaccio vplival tako na razvoj novele, kot tudi na nadaljnji razvoj evropske književnosti.

Giovanni Boccaccio

- Kaj je novela?

● Dekameron

Ilustracija iz izdaje Dekameron iz ok. leta 1492

Dekameron je zbirka stotih novel, ki jo povezuje pripoved desetih mladih ljudi, treh moških in treh žensk. Pripoved se začne z realističnim opisom kuge, ki je v 14. stoletju kosila med italijanskim prebivalstvom, zaradi česar se je skupina odločila zapustiti mesto in zateči v podeželsko vilo, kjer so si čas krajšali s pripovedovanjem zgodb. Tako je nastalo 100 čudovitih novel, med katerimi je najbolj znana Novela o sokolu.

Miguel de Cervantes

Miguel de Cervantes Saavedra

● *Don Kihot*

Don Kihot med napadom na mline na veter

Roman Don Kihot, s celim naslovom Bistroumni plemič Don Kihot iz Manče je napisan v španskem jeziku in velja za prvi novodobni roman. Osrednja junaka sta obubožan plemič in ljubitelj viteških romanov Don Kihot in njegov oproda Sančo Pansa, ki se odločita pomagati nedolžnim in preganjati krive. Skozi njune avanture pisatelj prikaže, da so nekdanji ideali le lepi prividi, medtem ko je stvarnost povsem drugačna, velikokrat grda in nesmiselna.

Hamlet:"... Kakšna mojstrovina je človek!

Kako je plemenit po svoji pameti!

Kako neomejen po zmožnostih!

Po podobi in kretanju kako

popoln in čudovit! V dejanjih kako

podoben angelu! Po svojem

razumu kako podoben Bogu!

Lepota sveta! Vzor vsemu živemu! ...

William Shakespeare